

Zsidó Ferenc

EROTIKUS LEVÉLREGÉNY, CSAVARRAL

Némiképp kommersz, lektűrös Tamás Kincsó új regénye,¹ mégis az újdonság erejével hat, és nem csupán azért, mert – talán reklám gyanánt – az első erdélyi magyar erotikus regénynek titulálják.

Levélregénnyel van dolgunk, pontosabban szerelmeslevél-folyammal, amely ezzel a felütéssel kezdődik: „Amíg utazol, én írok, mert nem bírom a tétlenséget.” A fejezet végén az énelbeszélő így összegzi szándékait és érzéseit: „Ha nem válaszolsz temérdek levelemre, holnaptól kedvesnémezek, mint szegény Mikes a fiktív címzettet, és írom tovább a kisbeszámolóimat, mert szeretek mesélni, de nincs kinek.” Tehát a szerző meglebegteti, hogy akárcsak Mikes esetében, ezúttal is fiktív levelekről van szó (és másfélékről nem is lehet, hiszen irodalomról beszélünk), de annyit azért leszögezhetünk: a levelek témája nem kedvesnémezes!

Az énelbeszélő tehát azért levelez, mert szerelmes, épp ezért minden apróságot meg akar osztani, bármi fontos lehet: hétköznapi események, életének napi rutinja. Ahogy ő maga nevezi: kisbeszámolók ezek, hol tárgyilagosak, aprólékos leírásokban bővelkedők, hol érzelemközpontúak, szenvedélyes-vallomások. Közben múltjáról is mesél, válásáról, gyerekeiről, s már-már hiteltelennek kezd tűnni az elbeszélői pozíció, mert hát miféle kapcsolatról lehet szó, ha az egyik fél ennyire nem tud semmit a másik múltjáról, de aztán felsejlik, hogy valami különlege-sebbről, nonkonformistábbról van szó: a címzett idősebb férfi feleséggel, a kapcsolat pedig egészen friss, és titkosan heves.

Az erotika pregnáns módon jelen van a műben: a szerelmes levél 21. századi változatával van dolgunk, amikor a felek (vagyis inkább a levélíró fél) felvállalja érzéseit és vágyait, tudja, mit akar, és annak hangot is ad. Nem eufemisztikusan, nem képekben, hanem szókimondón, sürgetően, vadul. (Apropó a *Törökországi levelek* mégis tekinthető irodalmi előzménynek: a levélzáró formulák olykor mikesesek, a

---

1 *Fehér kavicsok*. Kolozsvár, 2018, Kriterion Kiadó.

csacsogó, szerelmében bőbeszédűvé váló nő évődését hozzák: „Elkészőnők most, remélem, nem locsogtam tele a fejed értelmetlenséggel, ha mégis, bocsásd meg egy szerelmes nőnek.”)

A cím egy különös mítoszra utal: „Állítólag van egy nép vagy törzs, vagy legalábbis létezett egykor, amelynek tagjai szokás szerint minden este egy korszóba dobnak egy fehér vagy fekete kavicsot, ki-ki a magáéba aszerint, hogy jó vagy rossz napja volt. Aztán, ha meghal valaki, összetörik a korszót, és megszámlálják a kavicsokat. Ha sok a fehér, azt mondják: meghalt egy boldog ember. Ha sok a fekete: meghalt egy boldogtalan.” S mivel a könyv alcíme (illetve műfaji megnevezése) az, hogy *Egy boldog szerelem története*, evidens, hogy fehér kavicsok vannak többségben, sőt az a néhány fekete is átfestésért kiált utólag...

A beszédmód tehát a levélstílusnak megfelelően könnyed, hétköznapi, olykor meghökkenően vulgáris (pl. „de faszt se az időjárás érdekel engem”), de ez funkcionális: egy olyan nőt mutat, aki a végtelenségig öntörvényű, aki minden konvenciót elutasít, aki nyelvi értelemben is teljes szabadságot követel magának.

Egyedi a mikrokozmosz is, amelyben él: természetközelség, állatok. Holló, kutyák, macska, a kerti tóban halak, teknős. A levélíró bensőséges viszonyban áll velük, sokkal bensőségebben, mint embertársai többségével. A falusi élet idillje rajzolódik ki, de az is egyedi módon, mert az énelbeszélő nem tűr korlátokat semmilyen téren, ezért maximális autonómiára rendezkedett be: „Inkább leszek favágó, mint rabláncon tartott grófnő.” Ez az erős nő csak akkor gyengül el, ha szerelemről van szó, az felforgatja gondolatvilágát is („agyam tele szerelemmel, képtelen vagyok megállítani”), olyan ellentmondásokat produkálva (vagy ez nem is ellentmondásos?), hogy a szuperöntudatos, emancipált nő beismerje, egyébre sem vágyik, mint hogy: „valaki ölbe vegyen és elringasson végre, bizony istenemre, nagyon tudnám szeretni érte.”

Kendőzetlenül vall arról, milyen számára az igazi férfi, első házasságának sikertelenségét például így sommázza (hangsúlyozva, hogy férje és ő két külön házasságban éltek): „sose kérdezte: neked jó volt-e, elég volt-e? Nem kérdezett semmit, ő, kiszolgálva, mint a császár.” Házasságoterápiás intőnek is megteszi ez: a kiszolgált fél ellustul, a szolgáló kiüresedik. Azt is megfogalmazza tételesen, miért tetszik neki a levelek címzettje: „Nos, egyrészt, mert van húgod, másfelől meg azért, mert nem ebben az örült korban születél és nőttél fel, amikor a férfiak

mindenféle mocskos kézzel nyúlnak a nőhöz, és azt hiszik, az úgy teljesen helyénvaló.” Később azt is kifejti, miért fontos a hűg: amelyik fiúnak csak öccse volt, „az nem tanulhatta meg, ki a nő, miféle jószág, mik az igényei és vágyai.”

Ez tehát egy rendhagyó kapcsolat, amelyet nem is terveznek konvencionálissá tenni, a játékszabályok egyértelműek: „Nem is leszek soha többé senki felesége vagy szeretője, nem húzódok meg senki sikeres és híres férfi árnyékában. A tiedben sem.” A viszony felvállalása számára is dilemmás volt, mert félre kellett tennie azt az alapelvét, hogy „nem fekszem le olyan pasival, aki velem csalja a feleségét”. Tudatában van annak, hogy nézetei olykor extrémnek hatnak, erre ekképp reflektál: „Mindig tudtam, hogy a kódexem abszurd, a külvilággal szemben alkalmazhatatlan, nem működik, de valahányszor engedtem magam kirángatni belőle, süllyedtem azonnal, talajt vesztettem és életkedvet.”

A levélíró életfilozófiája a keleti tanokra, buddhizmusra, harcművészeti filozófiára épül. Elsőre ijesztő és komplikált egyéniségnek tűnik, aztán, ahogy felépíti a „rendszer”-t, megrajzolja életvilágát, egyszerűvé és kiismerhetővé válik: „Két fontos pilléren áll a lelki egyensúlyom: egyik a harcművészet, másik a természet, ami a munkám is egyben”. (Mjegyzés: a *Fehér kavicsok* akár motivációs könyvként is olvasható.)

Szabadulni akar az örök nőiség kerékkötőitől; tudatosan más, tudatosan „örült”: „Tudod te, hány nő esik a sajnálat és az empátia csapdájába?” Később pontosít: az, hogy ő nem akar ebbe a csapdába esni, elsősorban azt jelenti, hogy nem vállalja át mások tehetetlenségét. Végeredményben sikertelen házassága frusztrációit fogalmazza meg, amikor efféle mélyen szántó, de némiképp kifacsarodott kijelentéseket tesz, hogy: „az a férfi, aki a sikerbe fektet, általában magasról leszarja a nőt...” Egyéni látásmód: a normalitásról is különleges véleménye van.

Mesélőkedve áradó, ezért olykor partikuláris dolgokba bonyolódik, deklarált célja pedig az, hogy érzékeltesse távol lévő kedvesének, hogyan érzi magát „ebben a fantasztikus, egyedülálló és soha meg nem ismételtető szerelemben.” Ezek talán már túl nagy szavak, talán túlságosan is elragadja a felhevülés gyors taligája a narrátort, akárcsak akkor, amikor ilyen közhelyszerű kinyilatkoztatásokat tesz, hogy: „Az ember attól vár feloldozást, akit szeret, mert csak a szeretett fél szemében fontos, valamely cselekedetünk jó-e vagy rossz.” A leírásokat

olykor egy-egy spontán kitárulkozó énközlés akasztja meg, ezek tovább építik a különleges, egyéni világnézettel rendelkező nő képét: „A hajam, mint már mondtam, magam vágom, mert senki fodrász nem ismeri a lelkemet.” A stílus olykor egészen szenzuálissá válik, az az érzésünk, a levélíró saját ki nem élt szexuális vágyainak foglya: „Kétszer nyúltam magamhoz, annyira hiányzol.”; „Szerelmesen egészen más vagyok, nincs egyetlen tüském, csak szikrázó pina tetőtől talpig”; „A nő arra van teremtve, hogy megbasszák, a férfi arra, hogy megbassza.”

A kommunikáció a felek között egyébként elég egyoldalú: néhány szűkszavú üzenetnél egyéb nem jut válaszul a levélírónak. Az imádott férfiről keveset tudunk meg: feleségestől egy hosszú útra indultak, később autóbalesetet szenvedtek, kórházba kerültek. Aztán az a hír érkezik, hogy a feleség életét veszítette (reakcióként az énelbeszélő őszinte és önző módon bevallja, hogy egyik szeme sír, a másik nevet...).

A mű utolsó harmadát az aikidós edzőtábori élet bemutatása teszi ki, részletezően, kissé monoton módon, így a könyv némiképp leül. Igaz, hogy itt is pezseg az erotika, pörögnek a sikamlós poénok, de már ez is csúcsra volt járva korábban, így nem hat az újdonság erejével. A szerző azonban tartogat még egy csavart a végére, így kiemeli művét a lektűrből, relatívvá, ugyanakkor transzcendenssé teszi ezt a beteljesületlenül is boldog szerelmet: az edzőtábort követően az énelbeszélő elutazik, hogy felkeresse lábadozó (?) szerelmét, annak házánál éri a döbbenet – férj és feleség is meghalt a balesetben, a nő néhány nappal túlélte férjét, ő küldte a rövid üzeneteket férje nevében, így állhatott elő az a bizarr helyzet, hogy szerelme özvegyével levelezett (paradox módon e levelek a feleség számára nem a poklot, hanem a megnyugvást jelentették). „Berántott valami bizarr hollywoodi produkció” – állapítja meg keserűen az énelbeszélő, majd élvezettel nekiáll újraolvasni leveleit.

A narrátor a műben az *Ezeregy éjszaka* meséinek motívumaival játszik, több levélben utalást tesz rá, hogy jelenleg is olvassa a művet, amely csak elmélyíti szerelmes-vágyakozó hangulatát. Egy helyütt ki is jelenti, hogy ő is ezeregy levelet tervez írni, mindennap egyet, vagyis több mint három és fél évig folyamatosan, s bár a könyvben ennél jóval kevesebb van, a mű nyitott marad, mert azzal zárul, hogy kedvese halála ellenére ő folytatja a levélírást. Mást, jobbat nem tehet. Talán addig, amíg meglesz az ezeregy. Vagy – és íme, egy újabb nyitás végszövegként –: „Amíg jön valami más vagy valaki más, akit szeretni lehet.”